

Združenie na ochranu práv občana - AVES

Jána Poničana 9
841 07 Bratislava

Vaše číslo/list zo dňa:
12.11.2020

Naše číslo/záznam:
29306/2020/162

Vybavuje/klapka:
Mgr. Machatová/91134

Bratislava
27.11.2020

VEC: odpoveď na žiadosť o zodpovedanie otázky

Ministerke spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka“) bola doručená Vaša žiadosť o zodpovedanie otázky vo vzťahu k vydávaniu platobných rozkazov v spotrebiteľských veciach vyššími súdnymi úradníkmi, a to najmä v upomínacom konaní na Okresnom súde Banská Bystrica, nakoľko vyjadrujete názor, že tento postup je v rozpore s § 299 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

Pani ministerka poverila vybavením Vášho podnetu Sekciou civilného práva Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“).

Po dôkladnom oboznámení sa s obsahom Vašej žiadosti musíme v prvom rade uviesť, že v kompetencii ministerstva spravodlivosti nie je podávanie právne záväzného výkladu či odpovedanie na otázky týkajúce sa platných právnych predpisov, ani poskytovanie právne záväzných stanovísk a vyjadrení k aplikácii právnych predpisov.

Výkladovým stanoviskám ústredných orgánov štátnej správy k určitému zákonnému ustanoveniu chýba všeobecná právna záväznosť resp. právna relevancia. Možno tak hovoriť len o subjektívnom právnom názore konkrétneho autora na konkrétny prípad a záleží len na „žiadateli o výklad“ (t. j. vôli adresáta), či sa s ním stotožní a bude podľa neho postupovať.

V zmysle čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky.

Ak v praxi dôjde k odlišnému výkladu zákona, o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov dbá Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Nakoľko však zákony, ktoré sa týkajú predmetnej problematiky platobných rozkazov, najmä CSP, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), zákon č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) patria do gescie ministerstva spravodlivosti, dovoľujeme si k danej veci uviesť nasledovné, nezáväzné stanovisko.

Primárna úprava konania o platobnom rozkaze je zakotvená v CSP. Práve ustanovenie § 299 ods. 2 CSP, na ktoré poukazujete aj vo Vašom podaní, upravuje povinnosť nevydať platobný rozkaz, ak spotrebiteľská zmluva alebo iné zmluvné dokumenty súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou obsahujú zmluvnú podmienku, ktorá je neprijateľná. Cieľom uvedenej úpravy je práve zachovať ochranu spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v spore. Zákonodarca zotrval na doterajšej línii prípustnosti vydania platobného rozkazu aj proti spotrebiteľovi, no za podmienky povinnosti súdu ex offo preskúmať spotrebiteľskú zmluvu a iné zmluvné dokumenty súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou a posúdiť, či neobsahujú neprijateľné zmluvné podmienky. CSP upravuje spotrebiteľské spory ako spory s ochranou slabšej strany, v rámci ktorých sa možno oprieť o ustanovenia, ktorých obsahom je zvýšená ochrana spotrebiteľa ako strany sporu (viď napr. ustanovenia § 291 ods. 1, § 292, § 298 CSP).

Pokiaľ ide o inštitút platobného rozkazu podľa zákona č. 307/2016 Z. z., Slovenská republika jeho prijatím pristúpila k vytvoreniu osobitného zrýchleného konania, ktorý je alternatívnym spôsobom uplatňovania peňažných nárokov k postupu podľa CSP. Cieľom bola modernizácia verejnej správy a elektronizácia procesov na strane súdu.

V upomínacom konaní však nie je prostredníctvom návrhu na vydanie platobného rozkazu možné si uplatniť akýkoľvek návrh. Na podanie návrhu na vydanie platobného rozkazu je v súlade s § 3 ods. 3 a 4 zákona o upomínacom konaní oprávnený len ten, koho nárok na zaplatenie určitej peňažnej sumy v eurách voči žalovanému možno odôvodnene predpokladať, pričom tento nárok možno predpokladať, ak vyplýva zo skutočností uvedených žalobcom a z listín pripojených k návrhu. S cieľom zaručiť ochranu spotrebiteľa a jeho práv bola zavedená úprava v § 3 ods. 6 písm. b) zákona o upomínacom konaní, podľa ktorej návrh na vydanie platobného rozkazu nie je prípustný, ak sa uplatňuje nárok zo spotrebiteľskej zmluvy alebo z iných zmluvných dokumentov súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou, ktoré obsahujú neprijateľnú zmluvnú podmienku, a táto okolnosť má vplyv na uplatňovaný nárok.

Zo strany súdu je teda vo fáze pred vydaním platobného rozkazu potrebné preskúmať ex offo všetky procesné podmienky, ako sú právomoc a príslušnosť, splnenie poplatkovej povinnosti, zastúpenie, a v neposlednom rade všetky okolnosti, o ktorých právne normy určujú, že sa na ne má prihliadať ex offo. Medzi také patria aj prípady absolútnej neplatnosti, a teda aj neprijateľných zmluvných podmienok. Dopĺňame, že na tento účel je potrebné v súlade s § 4 ods. 6 zákona o upomínacom konaní pripojiť k návrhu spotrebiteľskú zmluvu a všetky ďalšie zmluvné dokumenty súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou vrátane dokumentov, na ktoré spotrebiteľská zmluva odkazuje.

Z vyššie uvedených ustanovení, ako aj z § 299 ods. 2 CSP vyplýva, že súd (a nie samotný sudca) vykoná alebo nevykoná určité úkony v upomínacom konaní. Preto, ak bola kompetencia posudzovania procesných podmienok a následného vydania platobného rozkazu zákonom zverená do kompetencie vyšších súdnych úradníkov, nejaví sa ako vhodné automatické konštatovanie o porušení zákonných ustanovení.

Navyše, funkciu vyššieho súdneho úradníka v Slovenskej republike môže v súlade s § 2 ods. 3 zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov, vykonávať iba ten, kto získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo má uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní vydaný zahraničnou vysokou školou a kto je bezúhonný. Z uvedeného vyplýva, že preskúmanie návrhu na vydanie platobného rozkazu vykonáva kvalifikovaná osoba s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom odbore právo. Na takúto osobu teda v žiadnom prípade nie je možné nahliadať ako na nekvalifikovaný súdny personál.

Skutočnosť, že súd v upomínacom konaní ex offo skúma tak neprijateľnosť zmluvných podmienok ako aj dodržiavanie ďalších pravidiel spotrebiteľského práva, vyplýva aj zo samotných uznesení príslušného súdu (Okresného súdu Banská Bystrica), ktoré nepotvrdzujú Vaše tvrdenie, že každý platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom na základe spotrebiteľskej zmluvy je v rozpore s § 299 ods. 2 CSP (teda že návrh nie je riadne preskúmaný v štádiu pred vydaním platobného rozkazu).

V tejto súvislosti si dovoľujeme uviesť, že sú nám známe rozhodnutia Okresného súdu Banská Bystrica z ktorých je zrejmé, že súd sa skúmaním neprijateľných zmluvných podmienok pred vydaním platobného rozkazu dôkladne zaoberal a platobný rozkaz nevydal. Napríklad išlo o:

- rozhodnutia v ktorých v spotrebiteľskej zmluve absentoval údaj o výške RPMN,
- rozhodnutia v ktorých absentoval údaj o termíne konečnej splatnosti alebo termín konečnej splatnosti nebol dostatočne špecifikovaný tak, aby bola zrejmá doba trvania zmluvy,
- rozhodnutia v ktorých sa v spotrebiteľskej zmluve nezhodoval údaj o celkovej výške úveru s reálnou výškou, ktorú bol povinný spotrebiteľ zaplatiť,
- rozhodnutia v ktorých absentoval údaj o celkovej výške úveru, a i.

Pokiaľ ide o rozsudok vo veci **C-448/17 EOS KSI Slovensko**, na ktorý vo vašom podaní poukazujete, a v zmysle ktorého „*smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá, napriek tomu, že v štádiu vydania platobného rozkazu proti spotrebiteľovi stanovuje preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedených v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, na jednej strane priznáva právomoc vydať tento platobný rozkaz súdnemu úradníkovi, ktorý nemá postavenie sudcu, a na druhej strane stanovuje pätnásťdňovú lehotu na podanie odporu a vyžaduje, aby bol tento odpor vecne odôvodnený, za predpokladu, že takéto ex offo preskúmanie nie je stanovené v štádiu výkonu uvedeného platobného rozkazu, čo musí preveriť vnútroštátny súd*“, uvádzame, že z uvedeného explicitne vyplýva, že ak by aj nedochádzalo podľa platnej vnútroštátnej právnej úpravy k dôslednému skúmaniu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách v štádiu pred vydaním platobného alebo pri podaní odporu (čo, vzhľadom na skutočnosti uvedené vyššie, nie je prípad Slovenskej republiky), potom je plne v súlade s výrokom Súdneho dvora aj stav, kedy k preskúmaniu neprijateľných podmienok dôjde v štádiu výkonu platobného rozkazu.

V exekučnom konaní (teda v štádiu výkonu platobného rozkazu) taktiež dochádza ku skúmaniu neprijateľných zmluvných podmienok. V tomto kontexte je potrebné upriamiť pozornosť najmä na § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku, podľa ktorého, *súd exekúciu zastaví v celom rozsahu alebo v časti, ak [...] sú tu iné skutočnosti, ktoré bránia vymáhateľnosti exekučného titulu*. Takouto skutočnosťou by podľa nášho názoru bola napr. aj existencia neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá má vplyv na vymáhaný nárok navrhovateľa.

Na záver si dovoľujeme poďakovať Vám za Váš podnet a názor, ktorý je pre nás cenným zdrojom informácií. Radi by sme Vás uistili, že je aj v záujme ministerstva spravodlivosti, aby bola zabezpečovaná čo najvyššia možná úroveň ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami a preto zvažujeme prijať aj v tejto oblasti ďalšie legislatívne zmeny, ktoré prispievajú k ešte väčšej ochrane spotrebiteľov.

S pozdravom

JUDr. Martin Maliar
generálny riaditeľ sekcie civilného práva